

Fôia acést'a ese totu a opt'a di — dar
prenumeratiunile se primescu in tôte dîlele.

Pretulu pentru Austria pe ann 6 fl. v. a. pe $\frac{1}{2}$ de ann
3 fl. pe trei lune 1 fl. 50. cr.; pentru alte tîeri: pe ann
7 fl. 20 cr. pe $\frac{1}{2}$ de ann 3 fl. 60 cr. pe trei lune 1 fl. 80 cr.

Tôte siodienele si bani de prenumeratione
sunt de a tranitegia Redactiune:
Strat'a lui Leopoldu Nr. 33.

Gur'a Satului in tîer'a tocanariloru.

I.

Cetindu acést'a inscriptiune dvóstre de buna séma veti clatiná din capu si o sê ve minunati si o sê ve intrebati, ce bidigania sê fia asta éra — tîer'a tocanariloru?

Ca nu cumva sê alunecati a crede, cá io dóra m'am facutu cutare Columbu, si am descoperitu o tîera noua-noutia, necunoscuta pan'acuma, trebuie sê v'o spunu, cá tîer'a tocanariloru e o vechia, patentata cu multe sute de piei de cane, si deosebitu cetitorii Gurei Satului o cunoscú fôrte bine.

Va sê díca, tîer'a tocanariloru o cunoscú multi, cá-ci si Gur'a Satului are multi cetitori, — inse déca ar cunósce-o numai prenumerantii Gurei Satului, atunce biét'a tîera ar avé pucini cunoscatori.

E bine, dvóstre inse totu nu poteti ghici, care este si unde zace acést'a minunata tîera, ce se numesce a tocanariloru?

Domniloru . . . Pardonu! . . . Dómnelorú si domniloru! Eu am caletoritu patru díle pana ce potui sê afli acestu secretu, — poftimu asceptati dar si dvóstre nitielu, numai câte-va minute si apoi veti sci ceea ce doriti!

Sciti dimpreuna cu mine toti, cá adunarea generala a Asociatiunii transilvane in anulu acést'a avea sê se tiena in Siomecut'a-mare.

Este unu ce naturalu, cá din asemene locu Gur'a Satului nu póte lipsi, si mai alesu déca loculu acél'a e Siomecut'a, si cu atâtu mai alesu, déca lu-in-vita cu atát'a iubire si fratie ca la Siomecut'a-mare.

Este curiosu, cá pe mine chiar in acele locuri me iubescu mai multu, de cari mi-aducu mai adese ori a minte in fôia mea, adeca pe cari i iubescu si eu mai multu.

Luai dara lumea in capu, si plecai sê vedu si eu odata tîer'a mamaligariloru, si capital'a acesteia — Siomecut'a-mare.

* * *

Cunósceți fasele caletoriei mele din icónele publicate in nrulu penultimu. Noroculu meu, cá potui straformá velocipedulu meu inca de timpuriu in o trasura comoda, cá-ci altfelu asiú fi sositu la Siomecut'a metamorfosatu intr'unu heringu, — séu uritú, ruptu, spintecatu ca si-o bancuta austriaca.

Cu tôte-aceste mi-oiu aduce a minte multu timpu de minunat'a cale din codrii Selagiului, unde trebuia sê tienu de trasura acusi de o lature, acusi de alt'a, ca nu cumva sê ne imbordâmu.

In fine adormii. Inse unu visu grozavu me desceptá numai decátu. Am visatu, cá guvernulu mi-a datu si mie o slujba buna, numai ca sê-mi inchidia gur'a, intoemai precum a inchisu gur'a multoru romani mari. Inse gur'a Gurei Satului nu se póte inchide cu una cu dóue, ci numai atunce, candu va fi indestulita gur'a — natiunii.

* * *

In fine trecuramu Somesiulu, si peste pucinu sosiramu in tîer'a mamaligariloru. Colegulu meu de la „Familia“, fratele Iosifu Vulcanu, vediendu locurile cele romantice, numai decátu incepú a poetisá, erá incantatu de totu; eu inse, omulu prosaicu, me gandii la lucruri mai reale si oprii trasur'a in satulu celu d'antâiu, la cas'a prima.

— Bade Niculae, dísei tîer'anului, care statea la pórtá, ai sê-mi dai mamaliga? Sum tare flamendu!

— Mamaliga n'avemu, respunse elu, — inse nevést'a ti-a face o tocana.

— Tocana de óia ?
 — Ba, — de malaiu si brandia.
 — Nu-mi pasa ori ce-a fi, numai dá-mi de mancatu, cá mi-e fóme.
 — Cu cine am norocire a vorbí? — me intrebá apoi elu, mirandu-se de pledulu meu.
 — Eu sum Gur'a Satului.
 — Gur'a Satului? D'apoi me rogu, de ce ti-ai taiatu mustetiele cele lungi?
 — Nu le-am taiatu io, bade, ci numai le-am lasatu la Pesce, si acuma le pórtá altulu.
 — Hm! hm! Paguba, cá nu le-ai adusu cu dta.
 Intr'aceste tocan'a se gatá, si o nevésta frumo-sica ni-o puse pe mésa. Voiam sê-i furu o sarutare, inse badea Nicolae se uitá totu la mine; lu-tramisei dara dupa unu paharu de apa, sê nu-mi steie in cale. Eu me scolu se me apropiu de nevésta, inse chiar atunce intrá fratele Vulcanu, conversandu cu redactorulu „Familiei“ despre „incantatórele si virtuósele femei romane.“ Mancá v'ar amorulu! — cugetam, si me dusei la loculu meu. Intr'aceste sosi si badea Nicolae, si ne puseramu la mésa.

Me uitai in blidu si esclamai:

— D'apoi, bade Nicolae, dta dîsesi, cá n'ai mamaliga, ci numai tocana; si éta totusi ni dai — mamaliga!

— Mancarea asta — respunse elu — la noi se numesce — tocana.

— Asié? Dvóstre adeca la mamaliga i dîceti tocana! Va sê dîca, eu in tiér'a asta, ce am numit'o a mamaligariloru, nici nu voiu mancá mamaliga, ci tocana. Asié dara aice nu siedu mamaligari, ci tocanari, — si tiér'a ast'a nu e tiér'a mamaligariloru, ci tiér'a tocanariloru.

* * *

Peste jumetate de óra plecaramu mai departe. Abié porniramu si badea Nicolae strigá dupa noi:

— Bade Gur'a Satului!

— Ce e?

— Numai atát'a am voitu sê-ti spunu, cá pe mine nu me chiama Nicolae.

— Ci?

— Simionu!

— Remani dara sanetosu, bade Simiône!

* * *

Cele ce au urmatu urmarindu-me voru urmá urmarindu in numerulu urmatoriu!

„Gur'a Satului.“

Scrisorile lui Pacala câtra Tandala.

Frata de cruce!

Adeca bine dîce romanulu, cá cine-i cu norocu, norocosu va fi câtu va traí. Vedi si eu me tienu de clas'a acelora. Eu-su fórté norocosu, mai norocosu decâtu Pist'a, mai norocosu inca si decâtu dlu vicispánu din Dev'a. Sê-ti spunu numai.

Acestu omu mare si natiunalistu inflacaratu zelosu marinimosu etc. etc. etc. a crescutu pre pit'a romanului prin scolile Blasiului, apoi s'a si facutu mare romanu, ca nici unulu dintre câti a studiatu acolo. Elu — vream sê dîcu Mari'a sa, (cá in comitatulu Uniadorei toti sunt Ecselentia, Ilustru si Mari'a sa) a fostu si este unu puiu alu norocului. Ca romanu (si prietenu cu ungunii) in scurtu a devenitu acel'a ce este adi in Déva. In daru vorbescu gurele rele cá l'au vediutu intr'unu timpu cu pinteni, elu totu-si a fostu celu mai mare romanu si va remané — pentru cá e norocosu. Romanii cei vestiti din amintitulu comitatu, nu au mai avutu cauza a se plange contra unguniloru, — ei fura respectati multu, cá aveau unu V—itze ispán ugyán mare romanu. — Apoi a si lucratu elu multu pentru (?) natiune atátu pre calea politica, câtu si pe cea literara. Cine nu cunoáce pe publicistulu Csáklányi?

Candu erá sê contribuiésca pentru ceva natiunalu, séu ceva scopu filantropicu, elu erá celu d'antáiu dintre toti; si ca omu seracu, cu copii multi, — da si elu dupa poterile sale. . . .

Inse — ca toti ómenii mari — si elu a avutu inimici cari de multe ori „cu tendintie malitióse si cu scopuri reutatióse“ lu-atacau. Dar denique tóte tendintiele loru au fostu in daru, elu a fostu este si va fi prunculu furtunei. Nici cá s'a miscatu din fotoliulu seu móle, si amicii lui, lu-aperara cu eroismu. Asié sunt ómenii cei norocosi.

Dar érta-me cá nu vorbescu ad rem ca multi deputati dietali — am sê-ti spunu câtu sum de norocosu eu pre langa altii.

Apoi scii, ti-aducei aminte cá ti-am scrisu cá am remasu intr'unu satu, acuma scii tu. . . Cum am scapatu de acolo, ast'a a fostu ceva lucru mare. Am avutu norocu cá sum omu norocosu. Am scapatu asié. In satulu acel'a s'a bolnavitu pop'a si tragea de mórté. Nu erá nime de aprópe cine i-ar fi ajutat, me rogara dar pe mine sê me punu pe unu calu si sê mergu pana la Siomecut'a sê tramitu unu doftoru. Bucuri'a mea! Incalecai, si du-te!

Candu eram sê intru in Siomecut'a, pe cine gasescu in capulu satului? Pe badea Gur'a Satului calare si ducandu in spate, ca si mine, paripulu seu de lemnu.

Ah! Oh! cu ce gloria, triumsu, marire etc. etc. am intratu in marele — satu Siomecut'a. Cum ni-a surprinsu frumseti'a acestui tienutu. Se vede cá mamaligarii nu mai sunt mamaligari ci tocanari!

Sdrobiti, ca vai de noi, ne incortelaramu, — nu ti-oiu spune unde. Ghicesce tu!! . . .

Deminétia am esítu la ulitia, eram sê cadu in . . . siantiu, candu am diaritu acestu orasiu grandiosu. O casa mare statea inaintea mea, gendeam cá sum in Beciu, numai dupa ce m'am uitatu in giuru am vediutu, cá sum inaintea pretoriului, redicatu de Zsiga bácsi, . . . si cá satulu Siomecut'a e mai incolu. Eu am ganditu; cá totu asié case voiu vedé aice. Apoi me bagai la o crismulitia si beuf unu ciocanu de horinca si plecai sê vedu satulu Siomecut'a.

O! ce privire, anim'a mea batea, ca tóca de la biserica din dealu! Dar bine cá mi-am adusu a minte de biserica.

Vediut'ai tu vre-o data biserica mare, frumoasa

si s'ea fia facuta din piétra? Déca ai vediutu, apoi ai ideia despre biseric'a de aici. Déca lumea ceva dice, biseric'a ca la Siomcut'a nu este in tóta Daci'a romana. Scól'a? — Abié am aflatu beseric'a, si scól'a erá in aintea mea. . . colo nu departe intre ziduri.

Dar éta unu ce neindatinatu. — Cum s'ar fi aprinsu unu asié sgomotu se facu de odata.

Pif, paf, puf! sunau tunurile (bomboscele — dupa Bota), tréscurile, puscile si póte si atare fundu de bute; hura, vivat, s'ea traiésca, éljen, resuná in tóte partile, — s'a inceputu parad'a.

Siohanu siohanita nu am vediutu atát'a omu. Ceriulu nu se vedea de stindarde nationale, tunetulu amutiá de strigatele entusiastice — apoi cu toti se bagara in sala.

Scii tu cá mie nu-mi place s'ea ascultu — intieptiuni, i-am lasatu acolo si am esítu afara povestindu si cu unulu si cu altulu, dar me omoríau cu intrebárilé cá „vigánu“-su, eu nu sciam ce bidigania póte fi acela, diceam: l'am vediutu, e ceva mare si frumosu.

Dupa ce s'a finitu siedinti'a prima, cu toti ne luaramu a ne saturá nu numai spiritualminte ci si cu — spirite. . .

Apoi a fostu unu *banchetu*. — Scii tu ce-e *banchetulu*? Da de unde s'ea scii. Apoi *banchetu* nu e *bancuta*, nici ceva omu invetiatu, ci, precum se dice la noi — pomana, cu acea deosebire cá aice au fostu mai multi si nime nu a plansu. Dupa ce vasele se mai usurara au urmatu toastele care de care mai cornurate.

Eu inca am fostu acolo la més'a domniloru si siedeam langa badea Gur'a Satului. Ce minune cá numai nóue nu ne aduceau de mancare, acuma eram s'ea strigu unu tulai, candu éta se ivesce unu husariu si ni-aduce unu blidu de mamaligad ícandu: aice e si — tocan'a.

Mi erá mila de badea Gur'a Satului, cá elu nu e pré invetiatu cu tocana — mai alesu deca nu e *fiérta* si *frecata*.

Intre toasté amintescu mai antáiu toastele mele (vreo 99) apoi a unui prietenu alu meu.

Asié de insufletíti erau Tocanarii (asié se numescu mamaligari de adi înainte) cugetai cá indata voru bate tíer'a unгурésca.

Atáte toasté, atáte vivate nu a mai audítu nemesii din chioru, nici nu voru audí *siohanu siohanita*.

Sér'a me pusera peccatele si m'am dusu si eu la balu, se intielege cu dictionariu unguurescu in busunariu!

D'apoi balulu! Vai dómne ce mai lucru nemai audítu. De mine i cale vale, cá nu sciu unguuresce, da betii cavaleri aveau de lucru deca nu sciau limb'a cinstitului Arpadu.

Cu anim'a rupta in nóua am dísu aido la Siomcuteni, si acum sum pe drumu.

Si pana ne-vomu revedé

remanu alu teu frate de cruce

Pacala.

TANDA si MANDA.

T. Apoi óre ce a avutu s'ea spuna asié cu graba episcopulu Szilágyi protopopiloru sei, de i-a chiamatu la Orade chiaru pe timpulu adunárii de la Siomcut'a?

M. Chiaru acuma audí, cá lucrulu celu mai importantu, ce s'a petrecutu acolo, a fostu, cá episcopulu s'a plansu in contr'a gazetariloru romani. Mi-se pare dara, cá dóra numai pentru ascultarea acestei plansori i-a chiamatu.

T. Inse pentru ce tocmai acuma?

M. Pentru cá mai tardíu s'ea sfinti'a sa are s'ea calorésca la Rom'a?

T. Tare iubescé dinsulu pe pap'a. . .

M. Paguba, cá si pap'a nu-lu iubescé asié?

T. Pentru ce?

M. Pentru cá atunce dóra l'ar face atare cardinalu — acolo!

Tiganulu si studentii.

Caletoriau odata siepte studenti intr'o carutia Pe drumu se intelnescu cu unu tiganu.

„Dumnedieu alduiesca pe mari'a loru“ — díse tiganulu apropiandú-se de caru.

„Ce vrei, mei tígane? — díse unu studentu cu fala.

„Apoi *mari'a ta*, te-asíu rogá s'ea-mi dai o pipa de tabacu.“

Studentulu i-a datu.

Dupa-ce si-a implutu tiganulu pip'a díse, — „d'apoi credu cá *Dta* mi-vei da si focu.“

Bucurosu, — si i-a datu.

Candu erá aprinsa, se duse la o parte si i intrebá: „*Voi* sunteti diaconi?“

Depesie telegrafice.

Aradu. Bucuria mare. Dlu profesoru de limb'a romana a fostu gratulatu cu multa einste din partea invetieceiloru sei pentru nenumeratele sale merite.

Deva. Pregatiri mari pentru — anii viitori pe candu voru invitá Adunarea As. trans. acolo. Marinimitate ne mai vediuta pentru lucruri filantropice.

Post'a Gurei Satului.

S'ea o modificámu. Éca o dara:

„Copile! asié mi esti de dragu.“

Frundia verde de apa

Cu curechiu de fagu!

Parintele Moisiu inca nici acuma n'a datu socotéla despre banii adunati pentru monumentulu lui Mariann.

Găcitura.

Deslegare.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoru: **Iosifu Vulcanu.**

Cu tipariulu lui Alexandru Kocsi in Pest'a. Piati'a Pesciloru Nr. 9.